

odkazem na období Velké Moravy, nebo spíše „objevem“ biskupa Bruna ze Schauenburka. Wihoda se staví proti kontinuitě této tradice a nabízí argumenty pro podporu myšlenky, že cyrilometodějská tradice byla objevena a využita až pro snahy Přemysla Otakara II. o založení arcibiskupství. Příspěvky Miroslava Svobody o pečeti velehradských cisterciáků a Jana Šmerdy o mincích provází bohatá barevná dokumentace zkoumaného materiálu; k článku o pečeti je připojen podrobný katalog.

Následující blok *Na moravsko-uherské hranici* přináší texty k problematice hraničních oblastí a hranic, jak zemských (Jiří Mitáček), tak regionálních (Dalibor Janiš). Mitáček upozorňuje na omyly tradované v literatuře ohledně Kosmovy zmínky o bitvě roku 1116 „in campo Lucsko“. Nejedná se o pole, ale celý pohraniční prostor, který autor navíc ztotožňuje s „provincií Váh“ známé z listiny Jindřicha IV. potvrzující hranice pražského biskupství v roce 1086. Tematicky pak navazují studie o zajišťování hranice a kolonizaci pohraničí, především šlechtickými rody (Libor Jan), a o vývoji opevněných sídel a zakládání hradů (Miroslav Plaček; Jiří Kohoutek); Jan v závěru svého textu vysvětluje šlechtické zástavy důležitých hraničních opěrných bodů (Břeclav, Strážnice, atd.) „*uvědomělým využíváním jiných mechanismů, než je přímá panovnická správa*“, nikoliv privatizací státu.

Vývoji tržních míst a počátkům měst je věnován blok *Města a městečka*. Pozornost je soustředěna především na Uherské Hradiště, zkoumané jak z hlediska čistě písemných (Jiří Čoupek), tak archeologických pramenů (Rudolf Procházka; Dana Menoušková). Nicméně dalšími východomoravskými městy i trhovými místy a jejich prostorovým vývojem se zabývá Emil Kordiovský. Tematicky obecnější záběr má příspěvek autorů Roberta Antonína, Tomáše Borovského a Demetera Malatáka, který východomoravská města představuje jako místa setkávání panovníků, důležitých jednání, a tím samozřejmě i jako místa prezentace, kde se uplatňovaly nákladné rituály. Jako model pro vykreslení průběhu ceremonií a všeho, co s pohybem panovníků souviselo, posloužilo autorům především město Hodonín.

Poslední blok *Slovensko a východní Morava* nabízí pohled na druhou stranu hranice. Opět se dotýká především problematiky osídlení, jednak na katastru obce Kopčan, známé svým nedávno „objevným“ velkomoravským kostelem sv. Margity Antiochijské (Peter Baxa – Karol Prášek – Renata Glaser-Opitzová), ale také v ob-

lasti Záhoří (Martin Hoferka) nebo více na sever v okolí Púchova a Povážské Bystrice na příkladu osady v Beluši (Ivona Vlkolinská). Krátký přehled o vývoji slovenského území ve vztahu k Moravě podává především na základě archeologických pramenů Alexander T. Ruttkay. Podle výsledků získaných výzkumy pohřebišť nastiňuje mimo jiné obraz osídlení jednotlivými etnickými skupinami v konkrétních obdobích, dále se pak zabývá různými druhy středověkých hranic, jejich názvy i způsobem jejich vyznačování.

Většinu textů provází množství barevných obrazových příloh a každý z příspěvků je opatřen anglickým abstraktem na začátku a německým shrnutím na konci.

PAVLÍNA MAŠKOVÁ

Miroslav KOVÁŘ – Radek BLÁHA – Dušan FOLTÝN – Jiří SIGL, *Svědkové zaniklých staveb. Katalog gotických architektonických prvků ze sbírek Muzea východních Čech v Hradci Králové, Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Hradec Králové 2008*

58 s., ISBN 978-80-85031-79-9

Kolektiv autorů pod vedením Miroslava Kováře zaměřil pozornost na soubor hmotných dokladů sakrální architektury dnes již neexistujících kostelů a klášterů, které se nacházely v areálu královského města Hradce Králové. Dochované kamenné architektonické prvky jsou dnes uloženy v lapidáriu Muzea východních Čech v Hradci Králové. Hlavním cílem předkládané publikace bylo zpřístupnit širší veřejnosti pohled na charakter těchto architektonických fragmentů bez aspirací na široké srovnávací studium artefaktů či podrobnou analýzu problematiky spojené se studiem hradecké městské středověké architektury. I přes to katalog přináší také vhled do základních okruhů otázek spojených s historickým vývojem Hradce Králové.

V prvních kapitolách Radek Bláha a Jiří Sigl podali nástin dějin města i jeho sakrálních staveb a stručně shrnutí vývoje bádání nad předměstskými kostely a kláštery. Shromáždili rovněž přehled základních pramenů, které lze použít pro studium zaniklých církevních staveb v prostoru hradeckého předměstí. Dušan Foltýn následně obrátil svoji pozornost na kláštery ve vrcholně středověkém městě a na jejich stavební podobu

z pohledu historiografie. Na využití samotné sbírky v dosavadním bádání upozornili R. Bláha a M. Kovář, druhý z autorů přiblížil provenienci architektonických prvků, charakter a rámcové utřídění materiálu lapidária. Dále zpracoval prozatím jenom orientační, přesto nesmírně cenné chronologické určení některých architektonických článků. Jedná se o důležitý první krok k širóce založenému srovnávacímu studiu, které snad do budoucna napomůže k souhrnnému zhodnocení sakrálních staveb v česko-moravském městském prostředí. V následující kapitole M. Kovář vyzdvihl význam dochovaných architektonických

prvků pro poznání gotické architektury v Hradci Králové.

Na závěr je zařazen seznam gotických architektonických článků z depozitáře Muzea východních Čech, jenž zahrnuje všechny přírůstky, které byly získány do února 2008. Cennou publikaci pak uzavírá katalog vybraných fragmentů, který přináší fotografie, profilové řezy nebo fotogrammetrické zaměření vybraných architektonických prvků.

MARTIN MUSÍLEK